

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2022

ΘΕΜΑ 1^ο

Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι η εκμάθηση της ιστορίας είναι απαραίτητη, καθώς μέσω του παρελθόντος ο άνθρωπος κατανοεί την προέλευσή του και την αξία της γλώσσας του. Παράλληλα, ασπάζεται ιδέες, αντιλήψεις και γνώσεις και διαμορφώνει τη ζωή του σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες. Άλλωστε, η διάπλαση των σύγχρονων κοινωνιών είναι έργο των προγόνων και μέσα από τις πράξεις τους μπορεί κανείς να αντιληφθεί το παρόν και να οδηγηθεί στην αυτογνωσία. Η ιστορία, τελικά, παρέχει διδάγματα για την αποφυγή παρελθοντικών λαθών αλλά ταυτόχρονα οδηγεί και σε νέους δρόμους.

ΘΕΜΑ 2^ο

α. Λάθος, β. Λάθος, γ. Σωστό, δ. Σωστό, ε. Σωστό

ΘΕΜΑ Β

Β2α. Ο τίτλος του κειμένου Ι έχει τη μορφή ευθείας ερώτησης, αποτελώντας ένα σύντομο ρηματικό σύνολο. Ως προς τον επικοινωνιακό του ρόλο, καθιστά το ύφος πιο άμεσο και ζωντανό, ελκύνοντας την προσοχή του αναγνώστη μέσα από τη διαλογική διάσταση που προσδίδει. Ιδιαίτερα με τη χρήση του α' πληθυντικού ρηματικού προσώπου, ενισχύει την αίσθηση συλλογικής ανάγκης για εκμάθηση της ιστορίας και κάνει τον αναγνώστη συμμετέχο στον προβληματισμό που ξεδιπλώνεται στο κείμενο. Σε συνδυασμό με την κυριολεκτική λειτουργία της γλώσσας, διοχετεύει την πληροφορία με τρόπο εύληπτο και κατανοητό.

β. Η χρήση του ευθέος λόγου στο τέλος της πρώτης παραγράφου προσδίδει ζωντάνια και παραστατικότητα στο κείμενο. Μεταφέρονται αυτούσια τα λόγια των φοιτητών προς τον καθηγητή σε εισαγωγικά, με αποτέλεσμα να ελκύεται η προσοχή και το ενδιαφέρον του αναγνώστη, ο οποίος προσεγγίζει το κείμενο βιωματικά. Το ύφος είναι άμεσο και οικείο, με στοιχεία προφορικότητας, και επιτρέπει την ταύτιση του αναγνώστη με τον προβληματισμό των φοιτητών.

B3. Πρόθεση της Κικής Δημουλά στο συγκεκριμένο απόσπασμα «Για να επανέλθω... φωτογραφία σου.» είναι να διεγείρει συναισθήματα στον αναγνώστη σχετικά με το ρόλο της επετείου στη διατήρηση της μνήμης. Αυτό το επιτυγχάνει με ξεχωριστές γλωσσικές επιλογές. Τρεις από αυτές είναι οι ακόλουθες:

- **Προσωποποίηση:** «η επέτειος διαπνέεται από βαθύ πατριωτισμό», «τιμά τους ήρωες, συντονίζει τον ηρωισμό με το βηματισμό της σημαίας, παρελαύνουν οι Θερμοπύλες...»

Μέσω της προσωποποίησης της επετείου δίνεται έμφαση στον ρόλο που επιτελεί ως παράγοντας διατήρησης της άσβεστης μνήμης του ιστορικού παρελθόντος στο νου των ανθρώπων. Με ζωντανό και παραστατικό τρόπο αποδίδεται η μεγάλη σημασία της σχετικά με τη διαμόρφωση ιστορικής συνείδησης.

- **Παρομοίωση- Αναλογία:** «είναι ένα δωρεάν μεταφορικό μέσον με το οποίο μεταφέρεται το πολυπληθές παρελθόν εδώ στο παρόν.»

Η παρομοίωση της επετείου με μεταφορικό μέσο καθιστά κατανοητό και σαφή στον αναγνώστη τον τρόπο με τον οποίο συνδέει το παρελθόν με το παρόν, μεταφέροντας τις αναμνήσεις του κάθε ανθρώπου και διατηρώντας τις ζωντανές.

- **Εικόνες:** «Κι ιδού επιστρέφουν οι γονείς μας... εκείνη η παλιά φωτογραφία σου.»

Με την απεικόνιση των προσωπικών βιωμάτων που είναι οικεία σε κάθε αναγνώστη, η συντάκτρια επιδιώκει με τρόπο άμεσο να διεγείρει συναισθήματα σχετικά με πρόσωπα και γεγονότα που έχουν σημαδέψει τη ζωή όλων μας.

Εναλλακτικά, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως γλωσσικές επιλογές:

- Χρήση **ρηματικών προσώπων**: πιο συγκεκριμένα στην τελευταία παράγραφο: «Κι ιδού, επιστρέφουν οι γονείς μας... φωτογραφία σου.», το α' πληθυντικό πρόσωπο δίνει τη θέση του στο β' ενικό. Οι καθολικές και γενικευμένες αναμνήσεις όλων μετατρέπονται σε προσωπικό βίωμα που δεν αφήνει ασυγκίνητο τον αναγνώστη. Έτσι, αντιλαμβάνεται βιωματικά τον ρόλο που διαδραματίζει η επέτειος στη διατήρηση των αναμνήσεών του.
- **Ασύνδετο σχήμα**: «Τιμά τους ήρωες, συντονίζει τον ηρωισμό με το βηματισμό της σημαίας, παρελαύνουν οι Θερμοπύλες...»
Με τη χρήση του ασύνδετου, αποδίδει με πυκνό και έντονο ύφος το ρόλο των επετειακών εορτασμών στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης. Με τη συσσωρευτική παράθεση των νοημάτων ο λόγος αποκτά δραματική ένταση με συγκινησιακές προεκτάσεις.

ΘΕΜΑ 3^ο

Γ1. Κατά τη γνώμη μου το ταγάρι αποτελεί σύμβολο του παρελθόντος, μιας αλλοτινής εποχής, που προσδιορίζει μια συγκεκριμένη στάση ζωής. Με την αφηγηματική δύναμη και τη βιωματική αφετηρία της πρωτοπρόσωπης αφήγησης και του λιτού, απλού, κοφτού λόγου, η αφηγήτρια ξεδιπλώνει την ιστορία του χειροποίητου ταγαριού, υφασμένου στον αργαλειό από την προγιαγιά της αφηγήτριας, που δεν βρίσκεται πια στη ζωή. Αντικείμενο οικοτεχνίας, καμωμένο με μεράκι και κόπο «στο φως του λυχναριού», αλλάζοντας χέρια, παρέμεινε άφθαρτο για τρεις ολόκληρες γενιές, όπως υποδηλώνει η γλαφυρή περιγραφή «ήταν βαμμένο... σχέδια.». Το «νοσταλγικό» αυτό βύθισμα στο παρελθόν ανασύρει μνήμες και συγκινησιακές δονήσεις στη γιαγιά, η οποία παραμένοντας θιασώτης της κοινότητας του χωριού, δεν παρακολουθεί τους ρυθμούς της βίαιης αστικοποίησης αν και το σπίτι της διαθέτει πια «θερμοσίφωνα και τηλεόραση». Η στάση αυτή, βέβαια, φαίνεται να αφίσταται από την «εκσυγχρονιστική» διάθεση της κόρης της που θέλει να το «ξεφορτωθεί», θεωρώντας ενδεχομένως ότι δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες του παρόντος.

Αν ήμουν στη θέση της αφηγήτριας θα κρατούσα το ταγάρι για να διατηρήσω άσβεστη τη μνήμη. Όχι μόνο γιατί το εμπνεύστηκαν, το κράτησαν χέρια αγαπημένα

που οι ρίζες τους εκτείνονται στο παρελθόν. Αλλά γιατί σε μια εποχή οικολογικής κρίσης, καταναλωτικής υστερίας και αποκοπής από τις πηγές έμπνευσης, η επιστροφή σε ένα πιο αυθεντικό τρόπο ζωής αποτελεί πολύτιμο δίδαγμα και θεμελιώδες διακύβευμα.

ΘΕΜΑ 4^ο

Τίτλος: Ιστορία, η κιβωτός των εθνών!

/

Ιστορική μνήμη... ο μεγάλος ασθενής

Πρόλογος

Με αφορμή τον ισχυρισμό του Ρ. Αλβανού σε πρόσφατο βιβλίο του ότι αποτελεί αναγκαιότητα η γνώση για τα περασμένα και τις ζωές όσων προηγήθηκαν από εμάς, κρίνεται απαραίτητο ο καθένας να αναλογιστεί για τη σημασία αυτής της ιστορικής γνώσης. Επιπλέον, θα ήταν ωφέλιμο να εντοπιστούν τρόποι με τους οποίους θα εξασφαλίζεται η βιωματική και ουσιαστική προσέγγιση του ιστορικού παρελθόντος.

Α' ζητούμενο: Αξία της ιστορικής γνώσης

Η αξία της ιστορικής γνώσης έγκειται στο ότι:

- αναπτύσσει ιστορική σκέψη και συνείδηση, στοιχεία απαραίτητα για την προετοιμασία υπεύθυνων και συνειδητοποιημένων ατόμων. Καθιστά ικανό τον άνθρωπο να κατανοεί το παρόν, να προγραμματίζει το μέλλον και να παρατηρεί τις συμπεριφορές των άλλων ανθρώπων σε συγκεκριμένες καταστάσεις, διαμορφώνοντας έτσι την ανθρώπινη φύση και υπεύθυνη στάση ζωής,
- οδηγεί στην αντίληψη ότι ο κόσμος στον οποίο ζει είναι αποτέλεσμα μιας εξελικτικής πορείας με υποκείμενο τον ίδιο τον άνθρωπο και παράλληλα στη συνειδητοποίηση της προσωπικής του ευθύνης για την πρόοδο της κοινωνίας. Αποκαλύπτει τα συνεκτικά στοιχεία του κοινωνικού συνόλου, συμβάλλοντας έτσι στη δημιουργία πνεύματος συλλογικότητας και αισθήματος αυτογνωσίας,
- οικοδομεί μέσα από την μελέτη του δικού του πολιτισμού την εθνική φυσιογνωμία και την πολιτιστική του ταυτότητα. Διαμορφώνει οικουμενική συνείδηση διαπλάθοντας πνεύμα μετριοπάθειας, σεβασμού απέναντι στη

διαφορετικότητα. Καλλιεργεί την αρετή της ανεκτικότητας και της διαπολιτισμικότητας με τη μελέτη των ποικίλων πολιτισμών και της συμβολής τους στον παγκόσμιο πολιτισμό,

- συμπυκνώνει την πείρα του ανθρώπου από το μακρό ιστορικό παρελθόν του έως σήμερα, προσδίδοντας σοφία που συσσωρεύτηκε από τις ανθρώπινες κοινωνίες, μέσα από τα λάθη αλλά και τα επιτεύγματά του στην πορεία του χρόνου. Επομένως, τα διδάγματα του παρελθόντος δημιουργούν τα ερείσματα, τον προσανατολισμό, ώστε να μην επαναληφθούν τα ίδια ή χειρότερα σφάλματα,
- μεταγγίζει τις πολιτισμικές κατακτήσεις, τη φαντασία, τη δημιουργικότητα των καλλιτεχνών, την επινοητικότητα των επιστημόνων, τη σκέψη των διανοητών του παρελθόντος, ώστε να λειτουργήσει ως πηγή έμπνευσης στους σύγχρονους δημιουργούς.

Β΄ ζητούμενο: Βιωματικοί τρόποι καλλιέργειας ιστορικού ενδιαφέροντος

- Βιωματική επαφή με μουσεία και μνημεία. Επισκέψεις, από νεαρή ηλικία με την οικογένεια, σε αρχαιολογικούς χώρους και χώρους με πολιτιστική αξία, αφού έχει προηγηθεί μελέτη σχετικά με τα εκθέματα, ώστε να μην προσεγγίζονται επιφανειακά ως τυπική επίσκεψη. «Υιοθέτηση» και ανάδειξη μνημείων τοπικής και εθνικής εμβέλειας με στόχο τη γνωριμία και την ενίσχυση της πολιτισμικής ταυτότητας αλλά και της διαχρονικής αξίας τους στα πλαίσια του αντίστοιχου ευρωπαϊκού προγράμματος,
- συνδυαστικά η σχολική διδασκαλία της ιστορίας με δραστηριότητες ενεργοποίησης του ενδιαφέροντος των νέων, όπως επισκέψεις σε ιστορικούς χώρους, σχολικές εκδηλώσεις όχι μόνο επετειακού περιεχομένου, έκδοση ιστορικού υλικού, μελέτη τοπικής ιστορίας, θα αποφέρει την προώθηση της βιωματικής και συνεργατικής μάθησης. Σύνδεση της ιστορίας με τη διδασκαλία άλλων μαθημάτων, όπως τα Αρχαία Ελληνικά, η Γεωγραφία, τα Θρησκευτικά ακόμη και τα Μαθηματικά (διαθεματική προσέγγιση),
- αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, του διαδικτύου αλλά και της τέχνης, με στόχο την αναβίωση του παρελθόντος μέσα από ψηφιακές απεικονίσεις και

προσομοιώσεις εικονικής απόδοσης των ιστορικών γεγονότων, επισκέψεις σε μουσεία από όλο τον κόσμο, παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών που αναπαριστούν σημαντικά ιστορικά γεγονότα και θεατρικών έργων που δραματοποιούν αξιομνημόνευτες στιγμές του παρελθόντος,

- προβολή ενημερωτικών εκπομπών από τα ΜΜΕ, «φιλοξενία» ειδικών και πνευματικών ταγών που θα προτείνουν δράσεις με στόχο την ενεργοποίηση του πολίτη. Ενίσχυση μέσα από τα ΜΚΔ της συμμετοχικής διάθεσης σε δραστηριότητες που αφορούν στην προστασία και τη συντήρηση τοπικών ιστορικών μνημείων υπό την καθοδήγηση ειδικών,
- ανάδειξη των ιδιαίτερων εθνικών πολιτισμικών χαρακτηριστικών αλλά και των πολιτιστικών αλληλεπιδράσεων των λαών και ιδιαίτερα των στοιχείων που τους ενώνουν, με στόχο τη γνώση και τη βιώματική προσέγγιση των χώρων της πολιτισμικής μας κληρονομιάς. Συγκεκριμένα, ευθύνη της Πολιτείας είναι η διοργάνωση ημερίδων κι εκδηλώσεων παρουσίασης ιστορικών γεγονότων καθοριστικών για την ανθρωπότητα, με στόχο τη γνωριμία και την ενίσχυση της εθνικής αλλά και της παγκόσμιας πολιτισμικής ταυτότητας.

Επίλογος

Εύλογα, λοιπόν, προκύπτει το συμπέρασμα ότι η βαθιά γνώση της ιστορίας του τόπου αλλά και του κόσμου ολόκληρου αποτελεί στην εποχή μας μια αδιαμφισβήτητη αναγκαιότητα. Γι' αυτό οι αρμόδιοι κοινωνικοποιητικοί φορείς οφείλουν να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια επίτευξης αυτού του στόχου, αλλά κυρίως ο ίδιος ο πολίτης οφείλει να αντιμετωπίζει υπεύθυνα την ιστορική του κληρονομιά επιδεικνύοντας σεβασμό και αγάπη προς αυτή.

Ο συντάκτης / Η συντάκτρια του άρθρου